

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД

РАЗПОРЕЖДАНЕ

гр. София, 13 февруари 2026 г.

С разпореждане на председателя на Върховния касационен съд е образувано тълкувателно дело № 3/2025 г. на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд (ОСГТК на ВКС) по реда на чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт на основание чл. 128, ал. 1 от същия закон във вр. с чл. 2 и чл. 5 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд (Правилата) по следните два въпроса:

1. Има ли право съдът на преценка дали са налице обстоятелствата за предоставяне на безплатна правна помощ по реда на чл. 38, ал. 1 от Закона за адвокатурата при направено искане по чл. 38, ал. 2 от същия закон или те са предоставени единствено на договарящите се и не подлежат на проверка от съда?

2. Дължат ли се разноски по смисъла на чл. 36 от Закона за адвокатурата във връзка с чл. 78, ал. 3 от Гражданския процесуален кодекс за заплатено адвокатско възнаграждение за изготвен отговор на касационна жалба на насрещната страна, когато и двете страни са подали касационни жалби, по които не е допуснато касационно обжалване?

В изпълнение на правомощията по чл. 7.1 от Правилата комисията е провела подготвително заседание и е изготвила предложение относно допустимостта на направеното искане и поставените с него правни въпроси. В него комисията е приела, че е налице противоречива практика на състави на ВКС и направеното искане за постановяване на тълкувателно решение е допустимо, като съобразно т. 7.3 от Правилата е предложила на ОСГТК на ВКС поставеният за тълкуване първи въпрос да се редактира в следния смисъл:

„Има ли право съдът на преценка дали са налице обстоятелствата за оказване на безплатна правна помощ по реда на чл. 38, ал. 1 от Закона за адвокатурата при направено искане по чл. 38, ал. 2 от същия закон или тя е предоставена единствено на договарящите се и обстоятелствата не подлежат на проверка от съда?“.

След проведено закрито заседание на 29.01.2026 г. Общото събрание на съдиите от Гражданската и Търговската колегии на ВКС приема да се преформулира първият въпрос по тълкувателното дело, така както се поддържа и от комисията.

Предвид приетата формулировка на първия въпрос от Общото събрание на съдиите от Гражданската и Търговската колегии и на основание т. 7.3, т. 8.1 и т. 8.2 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК на ВКС е необходимо тълкувателното дело да се насрочи, както и да се изпратят покани на лицата, посочени в чл. 129 ЗСВ, на апелативните, окръжните съдилища и на Софийски градски съд, за депозиране на становища, като се определи в какъв срок те следва да бъдат представени, като следва да бъде насрочено открито заседание на Общото

събрание на Гражданската и Търговската колегии на ВКС, на което да се изслушат становищата на гостите по въпросите на тълкувателното дело, и закрито заседание, на което да се обсъди и гласува доклада на комисията по делото, определена с разпореждането за образуване на тълкувателното дело.

С оглед на горното,

РАЗПОРЕЖДАМ:

I. НАСРОЧВАМ т. д. № 3/2025 г. на ОСГТК за 18.06.2026 г. от 14.00 ч. в зала № 15 на II етаж от Съдебната палата, за когато да бъдат уведомени всички лица по чл. 129 ЗСВ и съдиите от Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд.

II. Да бъдат изпратени покани, като се приложат и копия от настоящото разпореждане, от разпореждането за образуване на тълкувателното дело, искането на председателя на ВКС до съдиите от ОСГТК, определение № 616 от 10.02.2025 г. по ч. гр. д. № 203/2025 г. на I г. о. на ВКС и определение № 934 от 27.02.2025 г. по гр. д. № 3502/2024 г. на IV г. о. на ВКС и извадка от протокола с решението на ОСГТК от заседанието от 29.01.2026 г. до главния прокурор, министъра на правосъдието, председателя на Висшия адвокатски съвет, омбудсмана на Република България, ръководителите на секциите по публичноправни науки и на секциите по гражданскоправни науки към Института за държавата и правото при Българската академия на науките, ръководителите на Катедра „Публичноправни науки“, Катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, ръководителите на Катедра „Публичноправни науки“ и Катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, ръководителите на Катедра „Публичноправни науки“ и Катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридическия факултет на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, ръководителите на катедрите по гражданскоправни и публичноправни науки при Юридическия факултет на Университета за национално и световно стопанство, ръководителите на Катедра „Публичноправни науки и публичен мениджмънт“ и Катедра „Гражданскоправни науки“ при Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, ръководителя на Департамент „Право“ в Нов български университет, програмните координатори по публично право и по частно право към Центъра по юридически науки при Бургаския свободен университет, ръководителя на Катедра „Правни науки“ при Юридическия факултет на Варненския свободен университет, които могат да дадат писмени становища до 08.05.2026 г. по въпросите:

1. Има ли право съдът на преценка дали са налице обстоятелствата за оказване на безплатна правна помощ по реда на чл. 38, ал. 1 от Закона за адвокатурата при направено искане по чл. 38, ал. 2 от същия закон или тя е предоставена единствено на договарящите се и обстоятелствата не подлежат на проверка от съда?

2. Дължат ли се разноски по смисъла на чл. 36 от Закона за адвокатурата във връзка с чл. 78, ал. 3 от Гражданския процесуален кодекс за заплатено адвокатско възнаграждение за изготвен отговор на касационна жалба на на срещната страна, когато и двете страни са подали касационни жалби, по

които не е допуснато касационно обжалване?

III. Да бъдат изпратени покани, като се приложат и копия от настоящото разпореждане, от разпореждането за образуване на тълкувателното дело, искането на председателя на ВКС до съдиите от ОСГТК, определение № 616 от 10.02.2025 г. по ч. гр. д. № 203/2025 г. на I г. о. на ВКС и определение № 934 от 27.02.2025 г. по гр. д. № 3502/2024 г. на IV г. о. на ВКС и извадка от протокола с решението на ОСГТК от заседанието от 29.01.2026 г. до председателите на апелативните съдилища, на окръжните съдилища, на Софийски градски съд, които могат да дадат писмени становища **до 08.05.2026 г.** по посочените в т. II въпроси.

IV. Настоящото разпореждане да се публикува на вътрешния и външния съд на Върховен касационен съд – секция „Тълкувателни дела“.

ГАЛИНА ЗАХАРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД